

ELTE | BTK
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

A könyvtárak a digitális világban

Csík Tibor

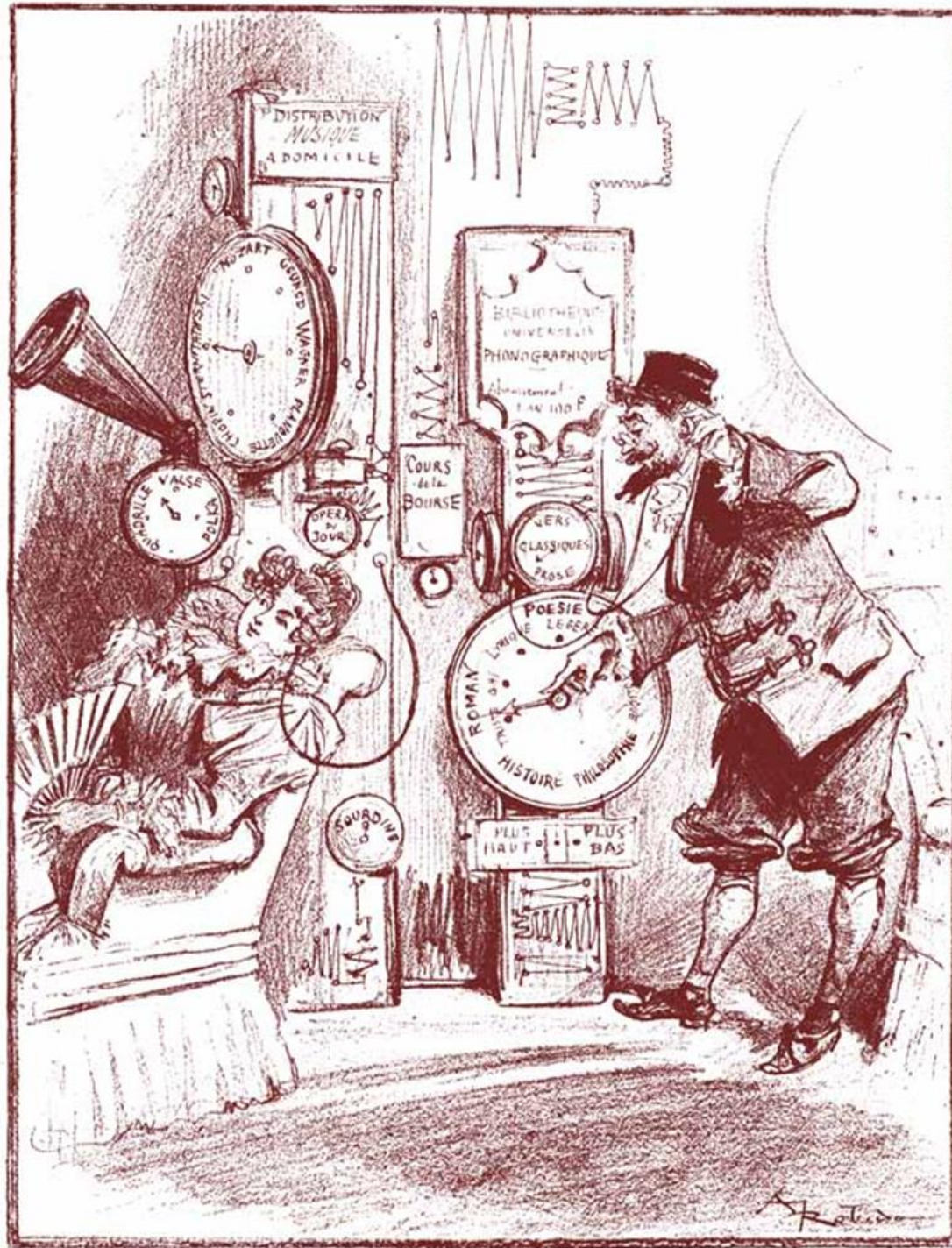
egyetemi adjunktus

Kovács Máté Alapítvány díjátadója, 2022. 11. 14.

A könyvek osztoznak olvasóik sorsában.

Eco, Umberto: A rózsza neve

- Könyvtár helyzete a társadalomban
- XIX. század eszmei öröksége
 - A tudás mindenkié.
 - Valamennyi közlési / rögzítési formát bárki használhatja.
- Könyvtár – eszmét megvalósító intézmény
 - Gyűjtemény
 - Szolgáltatások
- Ezredforduló – gazdaság, közfelfogás változása
 - Digitális technológia
 - Kommodifikáció

La fin des livres (1895)

Robida, Albert – Uzanne, Octave
(1895): La fin des livres. Project
Gutenberg E-Book. 2001.

Produced by Michael J. Ward
<https://www.gutenberg.org/files/2820/2820-h/2820-h.htm>

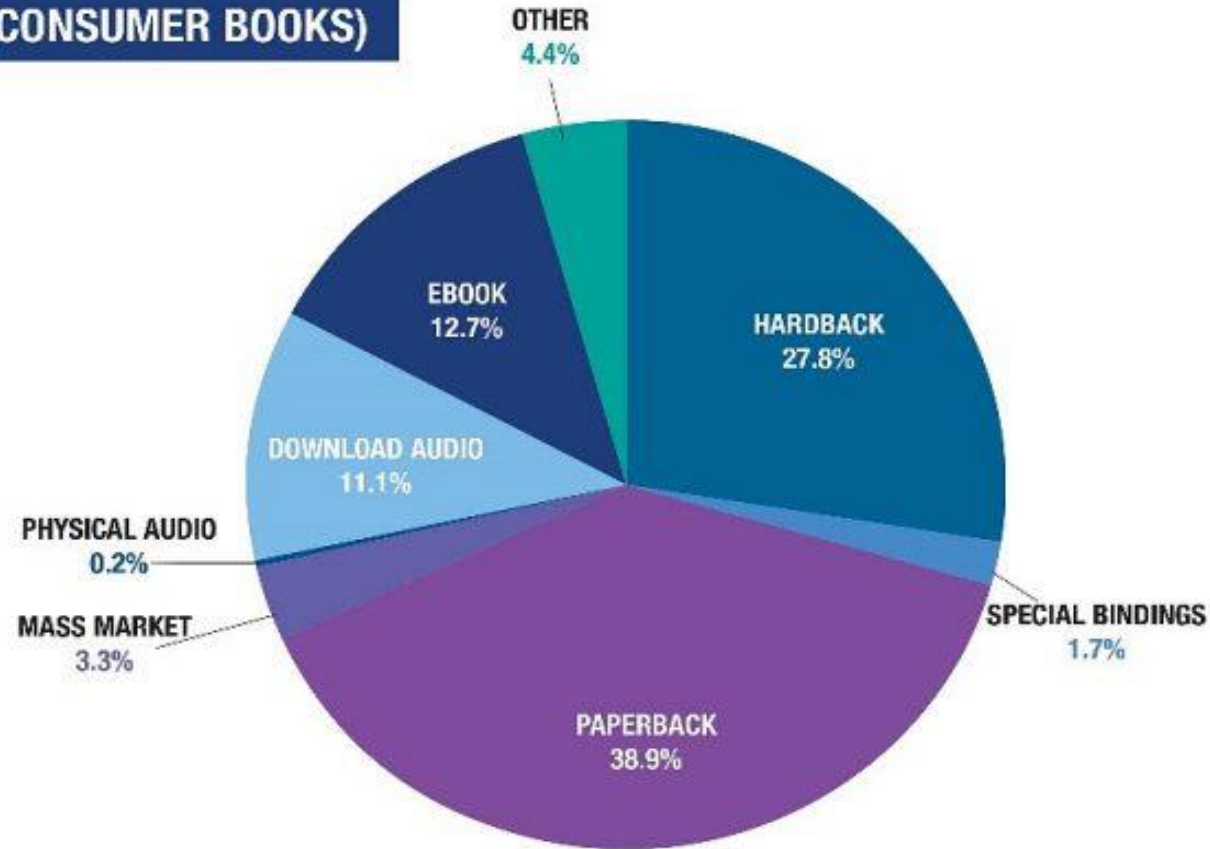

A könyv a múlté

- **Edison, Thomas – 1913**
 - A könyvek hamarosan elavulnak az állami iskolákban.
- **McLuhan, Marshall – 1966**
 - A szabásminta, a csík a harisnyán, a könyvek és az állások mind elavultak.
- **Negroponte, Nicholas – 2010**
 - A könyv mint tárgy öt év múlva halott lesz.
- **Digitális könyvtár**
 - Virtuális tájékoztató szolgálat

PERCENTAGE OF TOTAL TRADE SALES IN JUNE 2022 (BY FORMAT)

(CONSUMER BOOKS)

AAP ASSOCIATION OF AMERICAN
PUBLISHERS

Anderson, Porter: AAP StatShot June 2022: The US Market Down 1.2 Percent, Year Over Year

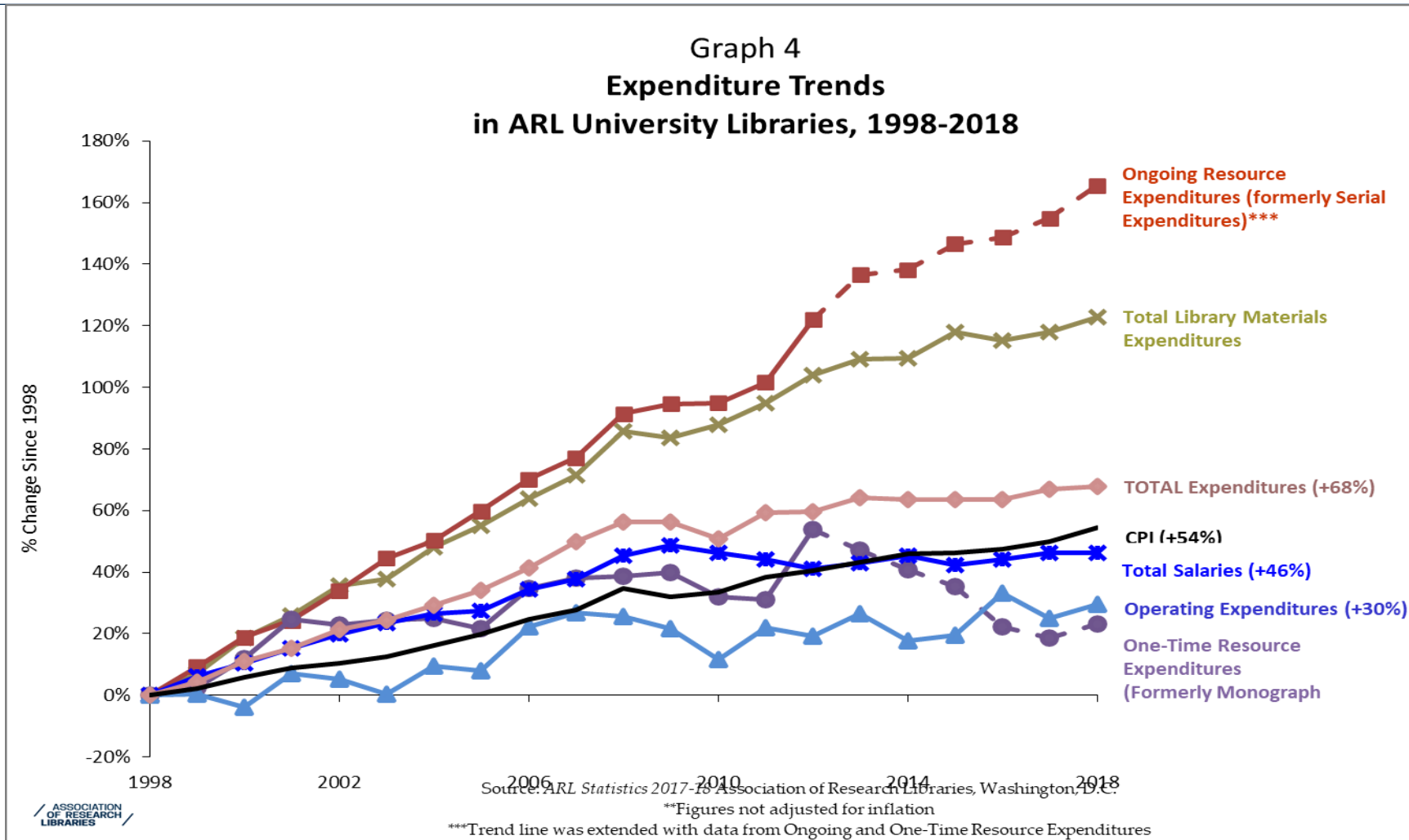
<https://publishingperspectives.com/2022/08/aap-statshot-june-2022-the-us-market-down-1-2-percent-year-over-year/>

A digitális formához is kell tartalom

- **Szurrogátumtárak, referáló-indexelő kiadványok**
 - Index medicus > MEDLARS > MedLine > PubMed (National Library of Medicine 1964/1971/1996-)
 - OCLC > WorldCat (1971/2003); OPAC (Ohio State University Library 1975)
 - Magyar Pedagógiai Irodalom > Külföldi Pedagógiai Információ > PAD (Országos Pedagógiai Könyvtár 1989/1996-98)
- **Könyvtárak gyűjteményének digitalizálása**
 - Harvard Library, New York Public Library stb.
 - Bibliothèque nationale de France elutasította
 - Authors Guild vs. Google (2005-2016)
- **Digitális megőrzés (tech + organization + resources + \$)**
 - Nemzeti program / Állományvédelmi szükségintézkedés ?

Kiadások növekedése a felsőoktatási könyvtárakban

ARL Statistics Survey Statistical Trends. In: Association of Research Libraries. <https://www.arl.org/arl-statistics-survey-statistical-trends/>

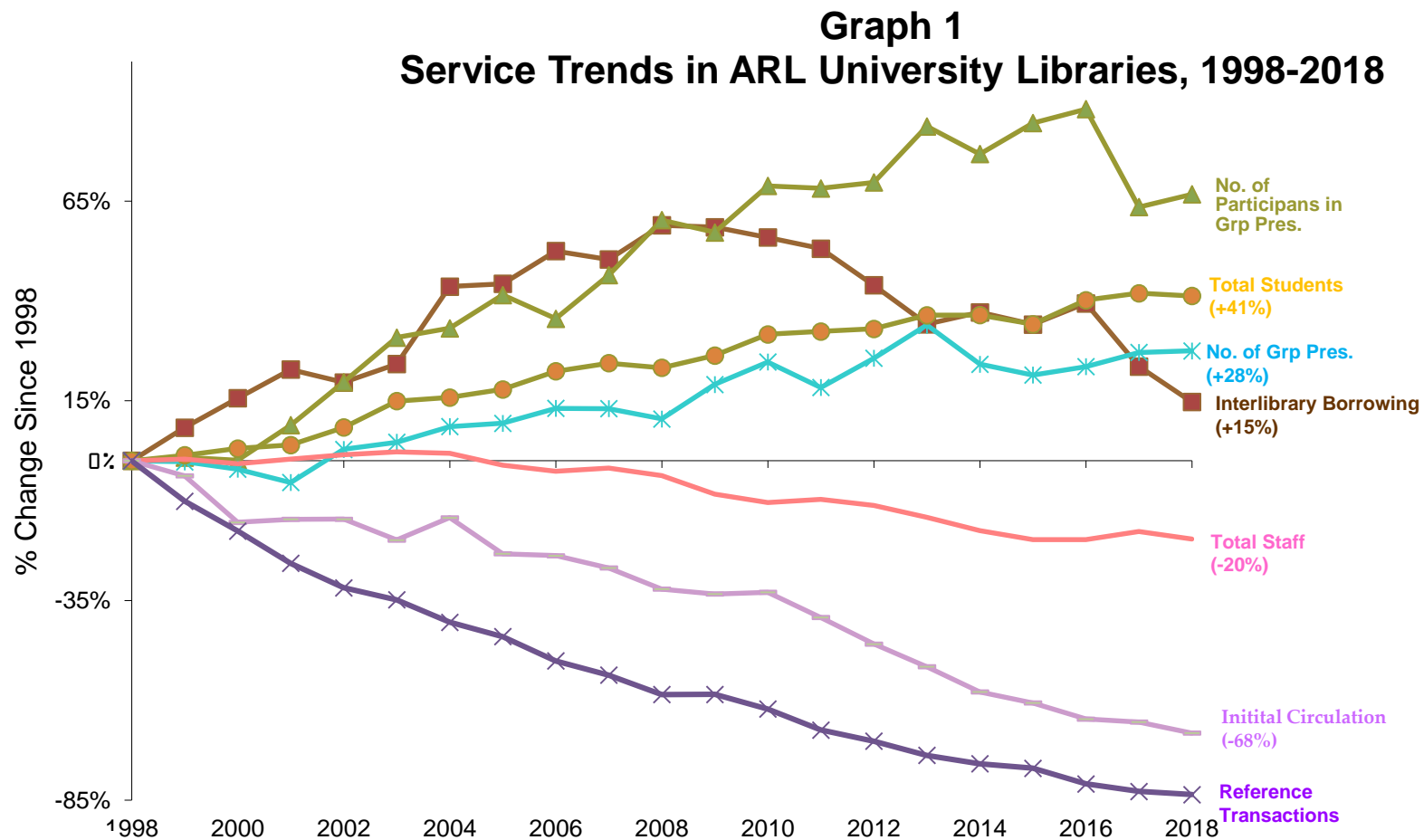

Elektronikus / digitális kiadványok & streaming

- **Időszaki kiadványok**
 - Csomagok (árkapcsolás) / Fizetőfal
- **Könyvek**
 - ALA és a Big Five küzdelme a kölcsönzésért
 - Árkartell: Big Five & Apple (2011); Amazon & Big Five (2021)
 - Amazon Publishing könyvtári terjesztést nem engedi
 - > Amazon: Kindle Lending (2011-2020); Kindle Unlimited (2014-); Prime Reading (2016-) – előfizetéses szolgáltatás
- **Kézikönyvek**
 - Online-kiadás pl. Encyclopedia Britannica
 - Referenz adatbázisok pl. Oxford Reference
- **AV-médium – könyvtárakból visszaszorultak**

Felsőoktatási könyvtárakban igénybe vett szolgáltatások

ARL Statistics Survey Statistical Trends. In: Association of Research Libraries. <https://www.arl.org/arl-statistics-survey-statistical-trends/>

ASSOCIATION OF RESEARCH LIBRARIES

Source: ARL Statistics 2017-18 Association of Research Libraries, Washington, D.C

Merre tart a könyvtár a 21. században?

- **Oktató könyvtár (1980-as évek végétől)**
 - Számítógép-használat → digitális kompetenciák (ET 2018)
 - Globális média- és információs műveltség (UNESCO 2013)
- **Tartalomipar szolgálatában?**
 - Tájékoztatás – megfelelő áru kiválasztása a vásárlásnál
 - Digitális kompetenciák fejlesztése – helyes fogyasztói magatartás
- **Az információ bárkié, aki megfizeti.**
 - Kölcsönkönyvtár, zártkörű könyvklub
 - Nyilvános, de „térítéses” intézmények
- **Szellemi népkönyha – szociális feladatok**

ELTE | BTK
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm a figyelmet!

Csík Tibor